

ה"ת 59607/12/14 - הראל יוחננוף, נגד מדינת ישראל, שלוחת תביעות אילת

בית משפט השלום באילת

ה"ת 59607-12-14 יוחננוף נ' מדינת ישראל

בפני המבקש: הראל יוחננוף, ת.ז. 066239526 ע"י ב"כ עו"ד איציק כהן
נגד המשיבה: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד שחר עידן
שלוחת תביעות אילת

החלטה

לפניי בקשה להשבת תפוסים, או למצער השבתם בתנאים שיבטיחו את מימושם ככל שיחולטו.

רקע כללי

1. ביום 27.10.2014 נעצר המבקש עם בת זוגו, לאחר שבדירתם נתפסו שתילים של סם מסוכן מסוג קנבוס, אוהל גידול, צינורות השקיה, מאוורר, גופי תיאורה, חומרי דישון, תשתית חשמל וכו', המשמשים לצורך גידול השתילים. המבקש נחשד ביבוא זרעים של הסם האמור וגידול שתילי הסם בדירתו, בניגוד לדין. בנוסף, נתפס במקום סם מסוג חשיש לצריכה עצמית.

עוד באותו היום נתפסו רכבו של המבקש מסוג ג'יפ קאיה, מספר רישוי 80-131-32; ואופנוע ים מסוג "סידו" (להלן: "כלי הרכב").

2. ביום 3.11.2014 הגישה המשיבה כתב אישום נגד המבקש ובת זוגו.

3. ביום 17.11.2014, הורשע המבקש על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר דיוני, בעבירות של גידול, ייצור והפקה של סם מסוכן לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: "פקודת הסמים המסוכנים") וסעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); והחזקת סם שלא לצריכה עצמית לפי סעיפים 7(א)+(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים וסעיף 29 לחוק העונשין.

לפי כתב האישום המתוקן, המבקש הזמין זרעים של סם מסוכן מסוג קנאבוס דרך רשת האינטרנט לצורך ייצוא וגידול סם מסוכן בניגוד לדין וללא רישיון מאת המנהל. חיפוש שנערך בדירת המבקש העלה כי במקום גודלו שתילי קנאבוס בתוך "אוהל". במקום נמצאו 24 שתילים במשקל של כ- 1.3 ק"ג נטו ו"פרחי קנאבוס" מוכנים להפצה ולשימוש וכן סם מסוכן מסוג קנאבוס במשקלים שונים. סך הכל נמצאו במקום 380.9 גרם נטו של סם מסוכן מסוג קנאבוס, בניגוד לדין וללא רישיון מאת המנהל.

עוד עלה מכתב האישום כי שתילי הקנאבוס והסם המסוכן, כמתואר לעיל, גודלו ויוצרו בחדר שיוחד לצורך כך בדירת המבקש ובת זוגו, שם הונחה תשתית ואמצעים לצורך הגידול והייצור של הסמים המסוכנים. תשתית זו כללה בין היתר "אוהל גידול", ששימש כמעין חממה; צינורות השקיה; מאוורר; גופי תאורה; משאבת מים; שעון דיגיטאלי; לוח חשמל; חומרי דישון והדברה ושעון עם מפסק.

4. במסגרת כתב האישום (המקורי והמתוקן) עתרה המשיבה להכריז על המבקש כסוחר סמים ולהורות על חילוט כספים וכלי הרכב, שנתפסו כמוצגים בתיק, מכוח סעיף 36א(א) לפקודת הסמים.

5. לאחר הרשעתו הופנה המבקש, לפי בקשת הצדדים, לקבלת תסקיר מאת שירות המבחן ועניינו נקבע להמשך שמיעתו לפני מותב אחר.

הבקשה והתגובה לה

6. במסגרת הבקשה שלפניי טען המבקש כי בכלי הרכב לא נעשתה כל עבירה הקשורה לחשד שהועלה כנגדו. המבקש גרס כי כלי הרכב ניקנו מכספי פיצויים, שנתקבלו מחברת ביטוח, בעקבות תאונת דרכים שאירעה לו. עוד נטען כי הרכב נדרש למבקש לצורך נסיעה לטיפולים.

המבקש טען כי תפיסת כלי הרכב הושתתה על סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: "**פקודת סדר הדין הפלילי**"), וכי תכליתה מניעתית ונועדה להקשות על מי שמתכוון לבצע עבירה באמצעותם.

נטען כי אין למשיבה כל עילה לתפוס את כלי הרכב, ובהחזקתם על ידה יש כדי פגיעה קשה בזכות הקניין שלו.

7. המשיבה הביעה התנגדות להשבת כלי הרכב בשלב זה, וטענה כי המסגרת החוקית להחזקה ולחילוט כלי הרכב, מצויה בהוראת סעיף 36(א) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: "**פקודת הסמים המסוכנים**"). נטען כי המבקש אינו בגדר "חשוד", אלא כמי שכבר הורשע בדיון בעבירות המצדיקות את הכרזתו כסוחר סמים וחילוט כלי הרכב כפי המבוקש.

8. ביום 20.01.2015 התקיים דיון בבקשה במעמד הצדדים. המבקש שב על בקשתו להשיב לחזקתו את כלי הרכב, ללא כל תנאי ולמצער בתנאים שיבטיחו את חילוטם ככל שיקבע במסגרת ההליך העיקרי. נטען כי המשטרה מחזיקה בכלי הרכב ללא כל סמכות ובניגוד לדיון. נטען כי המדינה תפסה את כלי הרכב עוד טרם הגשת כתב אישום ולא פעלה בהתאם להוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים גם לאחר הגשתו.

נטען כי לא נקבע שהמבקש הינו סוחר סמים בשלב הכרעת הדין, ועל כן לא ניתן לבקש את חילוט כלי הרכב. ב"כ המבקש ציין כי מדובר ברכב חדש ששווי 150,000 ₪ ושווי אופנוע הים, הינו 20,000 ₪. צוין כי הרכב משועבד, אך לא הוצגה כל אסמכתא בעניין זה.

המשיבה שבה על עמדתה, כך במהלך הדיון, כי אין להשיב את כלי הרכב לידי המבקש לאור בקשתה לחילוט כלי הרכב, כפי המפורט בכתב האישום (המקורי והמתוקן). לשיטת המשיבה, על המבקש להעלות את טיעונו נשוא הבקשה במסגרת ההליך העיקרי, לצורך הקביעה האם מדובר בסוחר סמים, אם לאו.

ב"כ המשיבה טען כי סמכות המשיבה לתפוס את כלי הרכב ולהחזיקם מצויה בסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי וטען כי יש חשד סביר שכלי הרכב נרכשו מרווחי פעילות סמים, שהפיק המבקש. בעניין זה נטען כי המבקש אינו עובד ומתקיים מכספי ביטוח לאומי אשר אין בהם כשלעצמם, כדי לאפשר רכישת כלי רכב בשווי של כ- 170,000 ₪.

לשיטת ב"כ המשיבה, יש למשיבה סמכות להחזיק בכלי הרכב בנסיבות דנא, אף אם לא פעלה על פי הליכים אחרים.

9. השאלות הדורשות הכרעה במקרה שלפניי הינן כדלקמן:

- מהי המסגרת החוקית לתפיסת כלי הרכב?

- האם חלף המועד להכרזה כי המבקש הינו סוחר סמים?

- האם יש הצדקה להמשך החזקת כלי הרכב בידי המשיבה?

- האם קיימת "חלופת תפיסה" נאותה העשויה להגשים את תכלית התפיסה תוך פגיעה מידתית בבעל הקניין?

המסגרת החוקית לתפיסת כלי הרכב

10. כאמור, כלי הרכב נתפסו עוד טרם הוגש כתב אישום כנגד המבקש. במצב דברים זה המסגרת החוקית לתפיסת כלי הרכב מצויה בסעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, הקובע כדלקמן:

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

11. הוראת סעיף זו מונה, אם כן, שלוש עילות לתפיסת חפצים בידי המשטרה, כדלקמן:

א. בחפץ נעברה או עומדים לעבור עבירה - במקרה שלפניי אין כל אינדיקציה, ואף לא נטען, כי כלי הרכב שימשו או עומדים לשמש לביצוע עבירה.

ב. החפץ עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה - במקרה שלפניי צוין מפורשות כי כלי הרכב מהווים ראיה בהליך העיקרי, כפי שהדבר צוין בכתב האישום (המקורי והמתוקן).

ג. החפץ ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה, או כאמצעי לביצועה - במקרה שלפניי לא נטען כי כלי הרכב שימשו כאמצעי לביצוע העבירות. עם זאת, טענה המשיבה כי כלי הרכב נרכשו מכספי רווחי עסקת סמים, אך לא הוצגה בפניי תשתית ראיתית בעניין זה, מלבד חשדות כי ידו של אדם שמתקיים אך ורק מביטוח לאומי בשל נכותו אינה משגת רכישת כלי רכב בשווי של 170,000 ₪.

12. למותר לציין כי בהתאם לסעיף 33 לפקודת סדר הדין הפלילי, רשאית המשטרה לשמר חפצים שנתפסו על ידה לפי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי, בכפוף לסעיף 34 לאותה פקודה, עד אשר יוגש לבית

המשפט.

13. יש לציין כי סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים מתיר קביעת סעדים זמניים, לאחר הגשת כתב אישום או בקשה לחילוט אזרחי, לצורך הבטחת מימוש חילוט החפצים, בכפוף להצגת בקשה חתומה בידי פרקליט המחוזי המפרטת את הרכוש שחילוטו מבוקש.

במקרה דנא המשיבה לא פעלה בדרך זו ולא הוגשה בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז. ברי כי אין בכך כדי למנוע, בשלב זה, מהמשיבה לעמוד על בקשתה לחלט את כלי הרכב ככל שבית המשפט ישוכנע כי מתקיימים התנאים המפורטים בסעיף 36א לפקודת הסמים המסוכנים לגבי נאשם שהורשע בעבירה של עסקת סמים.

14. מכאן אני קובע כי במקרה שלפניי תפסת כלי הרכב והחזקתם על ידי המשטרה בוצעה כדין מכוח סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי.

המועד להכרזה כי המבקש הינו סוחר סמים

15. סעיף 36א(ב) לפקודת הסמים המסוכנים קובע כי:

"בית המשפט שהרשיע אדם בעבירה של עסקת סמים והוכח לו כי הנידון הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או שהיה אמור להפיק רווח מעבירה כאמור, יקבע בהכרעת הדין, על פי בקשת תובע, שהנידון הוא סוחר סמים ומשעשה כן - יצווה בגזר הדין, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט".

הנה כי כן, ככלל בית המשפט יקבע בהכרעת הדין, שהנאשם הינו סוחר סמים, לבקשת התביעה, ככל שהוכח שהנאשם הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או היה אמור להפיק רווח מעבירה שכזו.

עם זאת, הקביעה שהנאשם הינו סוחר סמים איננה חלק אינטגרלי מהכרעת הדין המרשיעה. משכך, אף אם ההכרזה לא נעשתה בגוף הכרעת הדין, אין בכך כדי לסתום את הגולל בפני התביעה מלעמוד על בקשתה זו, ובנגזר מכך רשאי בית המשפט להכריז על הנאשם כסוחר סמים גם לאחר מתן הכרעת הדין.

ראו בעניין זה פסיקת בית המשפט העליון בע"פ 170/70 ליאור מטיס נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 19.11.2007):

"נקודת המוצא באשר לכל היבטים הכרונולוגיים היא זו שנקבעה משחר ימיו של המשפט הפלילי במדינת ישראל. כוונתנו לדברים שנאמרו על ידי הנשיא זמורה בע"פ 1/48 סילווסטר נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד א(1) 5, ואשר לא נס לייחם: 'פרוצדורה פלילית טובה צריכה בוודאי לתת לנאשם את מלוא ההגנה כדי למנוע עיוות דין, אבל הדיון הפלילי אינו צריך לקבל צורת משחק אישקוקי שבו מהלך אחד בלתי נכון קובע את גורל המשפט'.

לענייננו, בגדר היבטים כרונולוגיים יש לכלול את הטענה ביחס לעיתוי ההכרזה כסוחר סמים, כמו גם תיקון כתב האישום שהתבטא בהוספתו של סכום הכסף שהיה מצוי בחשבוננו של המערער בבנק. באשר לבקשה להכיר במערער כסוחר סמים: זו - לא נפלה עליו כרעם ביום בהיר. הבקשה הופיעה כבר בכתב האישום, והמערער היה ער לצורך לגבש את הגנתו וטיעונו כנגד הכרזה זו. על פניה, ההכרזה כסוחר סמים איננה רכיב בלעדי אין לעניין הרשעה בעבירות סם. האפשרות שאדם יורשע בעבירת סם ולא יוכרז כסוחר סם איננה תיאורטית, אלא ריאלית ובפועל היא מתרחשת לעיתים קרובות. שהרי לצורך הכרזתו של פלוני כסוחר סם אין די בכך שבית המשפט ירשיע אותו בעבירה שיוחסה לו ועליו להשתכנע גם בקיומם של התנאים הנוספים המנויים בסעיף 36א(ב), דהיינו 'כי הנדון הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או שהיה מפיק רווח מעבירה כאמור'. לא הוכחו התנאים הללו, ההרשעה בעינה תעמוד והכרזה - לא תקום ולא תהיה. לפיכך, חרף הדרישה כי הקביעה תעשה בהכרעת הדין ('...יקבע בהכרעת הדין על פי בקשת תובע שהנדון סוחר סמים') הקביעה עצמה איננה חלק אינטגרלי מהכרעת הדין המרשיעה. משכך, הניתוק הכרונולוגי בין הכרעת הדין להכרזה אין בו משום עיוות דין למערער כמו לכל נאשם אחר המצוי באותה סיטואציה ובלבד שהנאשם יהיה מודע לכוונתה של המדינה לדרוש את ההכרזה, ותישמר זכותו להביא את טיעונו וראיותיו לעניין התמלאותם של התנאים הנוספים הנדרשים. לענייננו: ההודעה על כך שלכך תעתור המדינה - הופיעה בכתב האישום שעל כן המערער היה מודע לצורך להיערך לטיעון בנושא זה ולגבש הגנתו. לא ברור מדוע לא נעשתה ההכרזה בגוף הכרעת הדין, הדעת נותנת כי מדובר בטעות אנוש של התביעה שלא חזרה על הבקשה שהופיעה בכתב האישום, וטעות זו גררה גם את חוסר ההתייחסות של בית המשפט. תוך יציאה מנקודת ההנחה כי זכויותיו של המערער נשמרו במלואן, טעות אנוש זו איננה יכולה להכתיב את גורל הבקשה.

סיכום ביניים בנושא זה: הפן המהותי בהכרזה, ככל שהדבר אמור בהיבט הכרונולוגי, מצוי לשיטתי בכך שהיא ממוקמת בין הכרעת הדין לגזר הדין. 'תרשים הזרימה' של ההליך בהקשר זה הינו: הרשעה, הכרזה כסוחר סמים, הענישה והוראה בדבר החילוט כחלק מגזר הדין".

16. כאמור, במקרה דנא, המבקש היה מודע לתביעת המשיבה להכריז עליו כעל סוחר סמים, לצורך חילוט כלי הרכב, ועל כן אין בדרישה זו כדי להפתיעו או לפגוע בהגנתו. הצדדים הציגו הסדר דיוני, לאישור בית המשפט, במסגרתו הודה והורשע המבקש במיוחס לו בכתב אישום מתוקן, והוא הופנה לתסקיר שירות המבחן לקראת המשך ההתדיינות בעניינו. אמנם, הצדדים לא כללו בהסדר הדיוני את ההכרזה כי המבקש הינו סוחר סמים, ולכן בית המשפט לא כרך קביעה זו בהכרעת הדין. אולם, אין בכך כדי למנוע את התדיינות בעניין זה, ומתן החלטת בית המשפט בסוגיה זו, לאחר שלב מתן הכרעת הדין.

האם יש הצדקה להמשך החזקת כלי הרכב בידי המשיבה

17. כפי שצוין לעיל, המשיבה ציינה בכתב האישום כי כלי הרכב נדרשים לשמש ראייה בהליך המשפטי. אמנם, הכרעת דין ניתנה זה מכבר, על יסוד הודאת המבקש באמור בכתב האישום המתוקן, מבלי שבית המשפט נדרש לשמוע עדים ולקבוע ממצאים עובדיתיים על סמך ראיות. עם זאת, המשיבה זכאית לבקש להביא את כלי הרכב כראיות מטעמה, בשלב הטיעונים לעונש, לקראת גזירת הדין (ראו: סעיף 40(ב)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977).

"חלופת תפיסה"

18. כאמור, המשיבה עומדת על עתירתה לחילוט כלי הרכב, היות והמבקש הורשע בעבירה של עסקת סמים, כפי הגדרתה בסעיף 1 לפקודת הסמים המסוכנים. בקשה זו תידון בפני המותב הדין בהליך העיקרי, במסגרת שלב הטיעונים לעונש.

אמנם, ומבלי לקבוע מסמרות, יש צפי בלתי מבוטל כי בית המשפט יורה על חילוט כלי הרכב בתום המשפט. עם זאת, המשיבה לא פעלה בהתאם להוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים על מנת להבטיח מימוש החילוט בשלב זה. החזקת כלי הרכב בידי המשיבה מושתתת כעת על הוראות סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, על מנת לאפשר למשיבה הצגת כלי הרכב, ככל שיותר לה, בשלב הטיעונים לעונש.

במצב דברים זה, סבורני, כי קיומו של מקור סמכות לתפיסת כלי הרכב מלכתחילה אינו מצדיק בהכרח את המשך החזקתו לאורך זמן, בעיקר לאור מטרת תפיסתו לשמש כראיה בשלב הטיעונים לעונש. במצב דברים זה, סבורני כי ניתן להשיג את מטרת התפיסה גם בדרך של "חלופת תפיסה" נאותה, שיהא בה כדי להגשים את תכלית התפיסה מבלי לפגוע באופן בלתי מידתי בזכות הקניין של בעלי כלי הרכב.

19. כאמור, נמסר מפי ב"כ המבקש כי שווי כלי הרכב עומד על כ- 170,000 ₪, ולא הוצגו לבית המשפט אסמכתאות בנוגע לחובות בגינם.

20. בנסיבות אלו, באתי לכלל דעה כי נוסחת האיזון הראויה בין ההגנה על האינטרס הציבורי לבין שמירה על זכויות הפרט, תימצא בשחרור כלי הרכב לידי המבקש, אגב קביעת תנאים הולמים להגשמת תכלית התפיסה.

אשר על כן, בהתאם לסמכותי מכוח פקודת סדר הדין הפלילי, הנני מורה על השבת כלי הרכב לידי

המבקש, בכפוף לקיומם של כל התנאים הבאים:

- (א) הפקדת סכום של 75,000 ₪, במזומן או בערבות בנקאית, בקופת בית המשפט.
- (ב) חתימה על התחייבות עצמית על סך של 170,000 ₪. תנאי ההתחייבות יהיו לקיום תנאי שחרור כלי הרכב, כאמור בהחלטה זו, וכן להתחייבות המבקש להימנע מלהעביר את הבעלות או החזקה בכלי הרכב לאחר; והכל עד תום שלב טיעוני הצדדים לעונש או מתן החלטה אחרת.
- (ג) ערבות צד ג', של ערב להנחת דעת המזכירות, על סך של 170,000 ₪. הערבות תהא לקיום תנאי שחרור כלי הרכב, כאמור בהחלטה זו, לרבות התחייבות המבקש להימנע מלהעביר את הבעלות או החזקה בכלי הרכב לאחר; והכל עד תום שלב טיעוני הצדדים לעונש או מתן החלטה אחרת.
- (ד) רישום עיקול במשרד הרישוי לטובת המדינה האוסר כל דיספוזיציה בכלי הרכב, עד תום שלב טיעוני הצדדים לעונש או מתן החלטה אחרת.
- (ה) הוצאת פוליסת ביטוח מקיף לכלי הרכב, על סך של 170,000 ₪, שתכסה כל מקרה של נזק, אובדן או גניבה, בה תירשם המדינה מוטב.

21. המזכירות תודיע לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ה' שבט תשע"ה, 25 ינואר 2015, בהעדר הצדדים.